

ÚRAD PRE REGULÁCIU SIEŤOVÝCH ODVETVÍ

**SPRÁVA O OPATRENIACH,
ktoré sú nevyhnutné na zlepšenie pravidiel týkajúcich sa úhrady
a rozdelenia nákladov na technické úpravy pri pripojení
do distribučnej sústavy a jej posilnenia, zlepšení prevádzky
sústavy a pravidiel nediskriminačného uplatňovania predpisov,
ktoré sú potrebné pre začlenenie výrobcov elektriny
z obnoviteľných zdrojov energie**

**Odbor regulačnej politiky
jún 2021**

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

OZE	obnoviteľné zdroje energie
VÚKV	vysoko účinná kombinovaná výroba
MRKV	maximálna rezervovaná kapacita zariadenia na výrobu elektriny
MRKO	maximálna rezervovaná kapacita odberného miesta

Úvod

Podľa ustanovenia § 9 ods. 3 písm. d) zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o regulácii“), ktoré vyplynulo z ustanovenia čl. 16 ods. 4 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie, úrad vypracuje správu o opatreniach, ktoré sú nevyhnutné na zlepšenie pravidiel týkajúcich sa úhrady a rozdelenia nákladov na technické úpravy pri pripojení do distribučnej sústavy a jej posilnenia, zlepšení prevádzky sústavy a pravidiel nediskriminačného uplatňovania predpisov, ktoré sú potrebné na začlenenie výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „Správa“).

V správach zverejnených na webovom sídle úradu, boli popísané opatrenia, ktoré sa prijali a realizovali v Slovenskej republike v záujme podpory využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES a s tým súvisiacej potreby zlepšenia pravidiel týkajúcich sa úhrady a rozdelenia nákladov na technické úpravy pri pripojení výrobcov elektriny do distribučnej sústavy. Touto správou sa aktualizujú opatrenia, ktoré vyplývajú z § 9 ods. 3 písm. d) zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov.

Prijaté opatrenia

Opatrenia prijaté v regulačnom období 2017 až 2021 na podporu využívania energie z obnoviteľných zdrojov podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES sa zamerali predovšetkým na zlepšenie pravidiel týkajúcich sa rozdelenia nákladov pri pripojení výrobcov elektriny do sústavy.

Cenová regulácia pripojenia do sústavy, postup a spôsob rozdelenia nákladov za pripojenie sú ustanovené vyhláškou č. 18/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania činností v elektroenergetike, predmetná vyhláška bola novelizovaná vyhláškami č. 207/2018 Z. z., vyhláškou č. 178/2019 Z. z., vyhláškou č. 309/2019 Z. z. a vyhláškou č. 178/2017 Z. z. (ďalej len "vyhláška č. 18/2017 Z. z.").

1. Vyhláška úradu č. 18/2017 Z. z.

Podľa znenia vyhlášky č. 18/2017 Z. z., sa na pripojenie užívateľov sústavy do sústavy, vrátane nových výrobcov elektriny, vzťahuje cenová regulácia a vykonáva sa určením spôsobu výpočtu maximálnej ceny za pripojenie do sústavy.

1.1. Pripojenie koncového odberateľa elektriny alebo výrobcu elektriny do prenosovej sústavy

Podľa § 40 ods. 2 vyhlášky č. 18/2017 Z. z. sa náklady prevádzkovateľa prenosovej sústavy súvisiace so zabezpečením požadovaného príkonu nových elektroenergetických zariadení alebo úpravy príkonu existujúcich elektroenergetických zariadení pre koncového odberateľa elektriny alebo výrobcu elektriny uhradia koncovým odberateľom elektriny alebo výrobcom elektriny.

Náklady na pripojenie elektroenergetického zariadenia do prenosovej sústavy podľa § 40 ods. 4 vyhlášky č. 18/2017 Z. z. zahŕňajú:

- náklady súvisiace s obstaraním elektroenergetického zariadenia prevádzkovateľa sústavy vrátane jeho dopravy na určené miesto,
- náklady súvisiace s obstaraním automatických hasiacich zariadení,
- náklady súvisiace s obstaraním riadiaceho systému,
- náklady na montáž,
- iné náklady súvisiace s prípravou, projektovaním a výstavbou elektroenergetického zariadenia a vyvolanými úpravami elektroenergetických zariadení prenosovej sústavy.

1.2. Pripojenie koncového odberateľa elektriny alebo výrobcu elektriny do distribučnej sústavy napät'ovej úrovne od 52 kV do 110 kV

Maximálna cena za pripojenie distribučnej sústavy napät'ovej úrovne od 52 kV do 110 kV sa vypočíta na základe celkových nákladov prevádzkovateľa distribučnej sústavy na výstavbu pripojenia a súvisiace úpravy v distribučnej a prenosovej sústave podľa § 42 ods. 1 vyhlášky č. 18/2017 Z. z., pričom vzorec pre výpočet ceny obsahuje aj koeficient spoluúčasti odberateľa elektriny alebo výrobcu elektriny.

Maximálna cena za pripojenie distribučnej sústavy N_{vn} sa vypočíta podľa vzorca:

$$N_{vn} = \frac{N_c \times k_o}{P_D} \times P_{MRK},$$

kde

- N_c sú celkové náklady prevádzkovateľa sústavy na výstavbu pripojenie a súvisiace úpravy v distribučnej sústave a prenosovej sústave,
- k_o koeficient výšky spoluúčasti žiadateľa o pripojenie, pričom koeficienty spoluúčasti sú pre žiadateľov o pripojenie stanovené nasledovne:
- odberateľ elektriny 0,50,
 - výrobca elektriny mimo OZE a VÚKV 1,00,
 - výrobca elektriny z OZE a VÚKV 0,98.
- P_D je disponibilná kapacita na pripojenie vytvorená nevyhnutnými úpravami energetických zariadení v distribučnej sústave prevádzkovateľa distribučnej sústavy súvisiacimi s pripojením žiadateľa do distribučnej sústavy v MW,
- P_{MRK} je maximálna rezervovaná kapacita pripojenia žiadateľa v MW.

1.3. Pripojenie koncového odberateľa elektriny alebo výrobcu elektriny do distribučnej sústavy napäťovej úrovne od 1 kV do 52 kV

Podľa § 43 ods. 1 vyhlášky č. 18/2017 Z. z. sa maximálna cena za pripojenie do distribučnej sústavy na napäťovej úrovni od 1 kV do 52 kV C_p vypočíta podľa vzorca:

$$C_p = \frac{N_{vn} \times k_o}{P_D} \times P_{MRK}$$

kde

- N_{vn} sú celkové náklady prevádzkovateľa sústavy súvisiace s pripojením žiadateľov na napäťovej úrovni od 1 kV do 52 kV v roku t-1 v eurách,
- k_o koeficient výšky spoluúčasti žiadateľa o pripojenie, pričom koeficienty spoluúčasti sú pre žiadateľov o pripojenie stanovené nasledovne:
- odberateľ elektriny 0,50,
 - výrobca elektriny mimo OZE a VÚKV 1,00,
 - výrobca elektriny z OZE a VÚKV 0,98.
- P_D je celkový disponibilný výkon vytvorený nevyhnutnými úpravami v sústave prevádzkovateľa sústavy na základe žiadostí žiadateľov o pripojenie na napäťovej úrovni od 1 kV do 52 kV v roku t-1 v kW,
- P_{MRK} maximálna rezervovaná kapacita žiadateľa v kW.

Cena za pripojenie pre osobu, ktorej zariadenie na výrobu elektriny je pripojené do sústavy cez existujúce odberné miesto, ktoré je vybavené určeným meradlom s meraním výkonu sa vypočíta podľa § 43 ods. 1 bod 4. vyhlášky č. 18/2017 Z. z., pričom výpočet ceny zohľadňuje:

- maximálnu rezervovanú kapacitu pripojenia zariadenia na výrobu elektriny, ktorou je inštalovaný výkon zariadenia na výrobu elektriny, ktoré chce pripojiť žiadateľ o pripojenie (A),
- skutočne využitú maximálnu rezervovanú kapacitu odberného zariadenia, ktorou je najvyššia nameraná hodnota príkonu za obdobie maximálne dvoch predchádzajúcich rokov (C),
- celkové náklady prevádzkovateľa sústavy súvisiace s pripojením žiadateľov na napäťovej úrovni od 1 kV do 52 kV v roku t-1,
- celkový disponibilný výkon vytvorený nevyhnutnými úpravami v sústave prevádzkovateľa sústavy na základe žiadostí žiadateľov o pripojenie na napäťovej úrovni od 1 kV do 52 kV v roku t-1.

Podľa toho, či $A > C$ alebo $A \leq C$, sú určené dva spôsoby výpočtu ceny za pripojenie.

$$\text{ak } A > C, \text{ potom } P = (A - C) \times k_{o1} \times \frac{N_{vn}}{P_D} + C \times k_{o2} \times \frac{N_{vn}}{P_D},$$

kde

- P je cena za pripojenie zariadenia na výrobu elektriny,
- A maximálna rezervovaná kapacita pripojenia zariadenia na výrobu elektriny, ktorou je inštalovaný výkon zariadenia na výrobu elektriny, ktorý chce pripojiť žiadateľ o pripojenie alebo o ktorý chce zvýšiť už existujúci inštalovaný výkon zariadenia na výrobu elektriny (požadovaná maximálna rezervovaná kapacita),
- C Skutočne využitá maximálna rezervovaná kapacita odberného zariadenia, ktorou je najvyššia nameraná hodnota príkonu za obdobie najviac dvoch predchádzajúcich rokov,
ktorú určí prevádzkovateľ distribučnej sústavy a ktorou je skutočne využitá maximálna rezervovaná kapacita v existujúcom odbernom mieste,
- N_{vn} sú celkové náklady prevádzkovateľa distribučnej sústavy v eurách súvisiace s pripojením žiadateľov na napäťovej úrovni od 1 kV vrátane do 52 kV v roku t-1,
- P_D celkový disponibilný výkon v kilowattoch vytvorený nevyhnutnými úpravami elektroenergetických zariadení v sústave prevádzkovateľa distribučnej sústavy na základe žiadostí žiadateľov o pripojenie na napäťovej úrovni od 1 kV vrátane do 52 kV do distribučnej sústavy v roku t-1,
- k_{o1} koeficient výšky spoluúčasti žiadateľa o pripojenie, ktorého hodnota sa rovná 1,0, ak je žiadateľom o pripojenie výrobca elektriny (okrem výrobcu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie alebo vysoko účinnou kombinovanou výrobou výrobcu elektriny), alebo 0,98, ak je žiadateľom o pripojenie výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov energie alebo vysoko účinnou kombinovanou výrobou,

ko₂ koeficient výšky spoluúčasti žiadateľa o pripojenie, ktorého hodnota sa rovná 0,5

a

$$\text{ak } A \leq C, \text{ potom } P = A \times k_{o2} \times \frac{N_{VN}}{P_D},$$

kde

N_{VN} a P_D sú skutočné hodnoty celkových nákladov a celkového disponibilného výkonu v roku t ak neboli realizované pripojenia v miestnej distribučnej sústave v roku t-1.

1.4. Pripojenie koncového odberateľa elektriny alebo výrobcu elektriny do distribučnej sústavy napäťovej úrovne do 1 kV

1.4.1. Pripojenie odberateľa elektriny

Cena za pripojenie odberateľa elektriny sa stanoví podľa § 44 ods. 1 vyhlášky č. 18/2017 Z. z., pričom sa zohľadňuje hodnota príkonu odberného zariadenia, výška nákladov na výstavbu požadovaného elektroenergetického zariadenia a na všetky nevyhnutné úpravy elektroenergetických zariadení v miestnej distribučnej sústave alebo regionálnej distribučnej sústave. Cena je určená pre amperickú hodnotu hlavného istiaceho prvku pred elektromerom cenovým rozhodnutím úradu. Cena za pripojenie na rok t sa zvyšuje v porovnaní s cenou za pripojenie určenou na rok t-1 o aritmetický priemer indexov jadrovej inflácie za obdobie od 1.7. roku t-2 do 30.6. roku t.

1.4.2. Pripojenie výrobcu elektriny

Cena za pripojenie výrobcu elektriny sa stanoví podľa § 44 ods. 2 vyhlášky č. 18/2017 Z. z., pričom sa vypočíta ako súčin ceny za pripojenie určenej podľa bodu 1.4.1. a koeficientu k, pričom koeficient k má hodnotu:

5,0 pre výrobcu elektriny mimo OZE a VÚKV,

4,9 pre výrobcu elektriny z OZE a VÚKV.

Ak je žiadateľom o pripojenie zariadenia na výrobu elektriny osoba, ktorej zariadenie na výrobu elektriny je pripojené do sústavy cez existujúce odberné miesto, môžu nastať dva prípady:

1. požadovaná hodnota maximálnej rezervovanej kapacity zariadenia na výrobu elektriny MRKV je najviac vo výške existujúcej maximálnej rezervovanej kapacity odberného miesta MRKO,
2. požadovaná hodnota maximálnej rezervovanej kapacity zariadenia na výrobu elektriny MRKV je vyššia ako hodnota existujúcej maximálnej rezervovanej kapacity odberného miesta MRKO.

Pre obidva prípady sa cena za pripojenie výrobcu elektriny vypočíta ako súčin ceny za pripojenie určenej podľa bodu 1.4.1. a koeficientu k, pričom koeficient k má podľa druhu výroby elektriny a veľkosti MRKV a MRKO nasledovné hodnoty:

Pre výrobu elektriny mimo OZE alebo VÚKV

ak $MRKV \leq MRKO$, potom $k = 0,5$

ak $MRKV > MRKO$, potom $k = 0,5$ pre $MRKV$ v rozsahu do hodnoty $MRKO$
 $k = 5,0$ pre $MRKV$ presahujúcu hodnotu $MRKO$

Pre výrobu elektriny z OZE alebo VÚKV

ak $MRKV \leq MRKO$, potom $k = 0,49$

ak $MRKV > MRKO$, potom $k = 0,49$ pre $MRKV$ v rozsahu do hodnoty $MRKO$
 $k = 4,9$ pre $MRKV$ presahujúcu hodnotu M

Vyhodnotenie prijatých opatrení

Prijaté opatrenia zabezpečujú transparentné a nediskriminačné kritériá pre pripojenie účastníkov trhu s elektrinou do elektrizačnej sústavy a podporujú začlenenie výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie na trh s elektrinou a tým aj rozvoj výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Zároveň prijatými opatreniami je v dostatočnej miere zabezpečená spoľahlivosť prevádzky distribučných sústav, ako aj celej elektrizačnej sústavy Slovenskej republiky vrátane dostatočnej kapacity na distribúciu elektriny.

Výrobcom elektriny z obnoviteľných zdrojov energie alebo vysoko účinnou kombinovanou výrobou prijaté opatrenia zabezpečujú oproti iným výrobcom elektriny výhody, medzi ktoré patrí najmä:

- prednostné pripojenie do distribučnej sústavy, prednostný prenos elektriny a distribúcia elektriny,
- cena za pripojenie do sústavy vo výške 98 % maximálnych nákladov súvisiacich s pripojením výrobného zariadenia do sústavy,
- povinný odber všetkej elektriny, ktorú výrobca elektriny do sústavy dodá,
- prevzatie zodpovednosti za odchýlku prevádzkovateľom sústavy, do ktorej je výrobné zariadenie pripojené,
- bezplatné pripojenie do sústavy v mieste, ktoré je identické s existujúcim odberným miestom a bezplatná montáž určeného meradla pre výrobcov elektriny z malého zdroja.

Medzi opatrenia, ktoré zabezpečujú bezpečnú prevádzku distribučných sústav a prenosovej sústavy pri pripojení nového výrobcu elektriny pri zachovaní bezpečnosti, spoľahlivosti a stability prenosovej sústavy, patria najmä:

- elektroenergetické zariadenie výrobcu elektriny alebo koncového odberateľa elektriny je možné pripojiť do prenosovej sústavy po splnení technických podmienok prevádzkovateľa prenosovej sústavy tak, aby bola zachovaná bezpečnosť, spoľahlivosť a stabilita prevádzky sústavy (§ 40 ods. 1 vyhlášky č. 18/2017 Z. z.),
- elektroenergetické zariadenie účastníka trhu s elektrinou je možné pripojiť do distribučnej sústavy po splnení technických podmienok prevádzkovateľa distribučnej sústavy tak, aby bola zachovaná bezpečnosť, spoľahlivosť a stabilita prevádzky sústavy (§ 41 ods. 1 vyhlášky č. 18/2017 Z. z.),

- prevádzkovateľ sústavy je povinný po úhrade ceny za pripojenie do distribučnej sústavy prednostne pripojiť zariadenie výrobcu elektriny do distribučnej sústavy, ak takéto zariadenie spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky pripojenia do sústavy tak, aby bola zachovaná bezpečnosť, spoľahlivosť a stabilita prevádzky sústavy (§ 5 ods. 2 zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 309/2009 Z. z.“),
- zariadenie výrobcu elektriny sa do distribučnej sústavy pripojí, ak je distribučná sústava technicky prispôsobená na pripojenie tohto zariadenia (§ 5 ods. 3 zákona č. 309/2009 Z. z.).

Rozvoj výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie alebo vysoko účinnou kombinovanou výrobou si vyžiadal pripojiť do distribučných sústav v priebehu rokov 2017 až 2020 cca 825 výrobných zariadení, pričom nedošlo k ohrozeniu bezpečnosti elektrizačnej sústavy Slovenskej republiky. Táto skutočnosť dokumentuje účinnosť prijatých opatrení a dopad ich dodržiavania na bezpečnosť elektrizačnej sústavy a rozvoj výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie alebo technológiami kombinovanej výroby elektriny a tepla.

Záver

Dodržiavanie povinností prevádzkovateľov sústav podľa § 28 a § 31 zákona č. 250/2012 Z. z., § 5 zákona č. 309/2009 Z. z. a § 5 vyhlášky č. 24/2013 Z. z. ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom v dostatočnej miere zabezpečuje transparentné a nediskriminačné podmienky pre pripojenie do sústavy, prístup do sústavy a prenos alebo distribúciu elektriny pre všetkých účastníkov trhu s elektrinou vrátane výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, ako i bezpečnú prevádzku sústav.

Výrobcovia elektriny z obnoviteľných zdrojov energie sú oproti ostatným výrobcom elektriny navyše zvýhodnení prednostným pripojením do sústavy, prednostným prenosom alebo distribúciou elektriny a prednostnou dodávkou elektriny a bezplatným pripojením do sústavy a bezplatnou montážou určeného meradla podľa § 4 ods. 1 písm. a) a § 4a Z. z. č. 309/2009 Z. z. a spoluúčasťou prevádzkovateľov sústav na financovaní nákladov na pripojenie zariadenia na výrobu elektriny do sústavy podľa § 42 až 44 vyhlášky č. 18/2017 Z. z..